

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Адміністративне право» обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

262 Правоохоронна діяльність

за темою **№7** — *«Правовий статус місцевих державних адміністрацій»*.

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30 серпня 2023 року № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25 серпня 2023 року № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29 серпня 2023 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти
Протокол від 18 серпня 2023 року № 8

Розробники:

1. Завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти, кандидат юридичних наук, професор Панова Ірина Вікторівна.

Рецензенти:

1. Професор кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Комзюк А.Т.
2. Перший заступник директора Національного наукового центру „Інститут судових експертиз ім.Засл.проф.М.С.Бокаріуса, доктор юридичних наук, професор Спіцина Г.О.

План лекції

1. Порядок утворення та система місцевих державних адміністрацій. Структура та основи компетенції місцевих державних адміністрацій. Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій. Основні завдання місцевих державних адміністрацій. Об'єкти державної власності, що перебувають в управлінні місцевих державних адміністрацій.

2. Особливості правового статусу голови місцевої державної адміністрації. Порядок призначення на посаду та припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій. Реалізація повноважень голів місцевих державних адміністрацій. Права та обов'язки. Обов'язки Першого заступника та заступників голів місцевих державних адміністрацій. Порядок утворення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, служб та комісій Місцевих державних адміністрацій.

3. Предметна й галузева компетенція місцевих державних адміністрацій.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адміністративні послуги: закон України від 06.09.2012 № 5203-VI Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 1705. //URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
4. Про громадські об'єднання: Верховна Рада України; Закон 13 від 22.03.2012 № 4572-VI . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> 32. Про дорожній рух: Закону України від 30.06.1993 № 3353-XII . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> 69. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14-70>.
9. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
10. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : закон від 22.09.2011 № 3773-VI . База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
12. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>.
13. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.
14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

Основна література:

1. Загальне адміністративне право : підручник / І.С. Гриценко, Р.С. Мельник, А.А. Пухтецька та ін.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 566 с.
2. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник : затверджено МОН України / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса : Фенікс, 2014. - 342 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник за ред.В.Галуцько, Н.Армаш,В.Басс та ін. Херсон /ОЛДІ-ПЛЮС 2018.- 444С.
4. Адміністративне право України: навч. Посібник для здобувачів вищ.освіти. / За ред. Ю.П.Битяка,В.М.Гаращук – Х., 2017. – 182 с.
5. Сучасні проблеми адміністративного права та процесу: тези доп. Учасників Всеукраїнського наук.-практ. Конф./ Харків: ХНУВС, 2017, 294с.
6. Організація адміністративного судочинства України: правові засади: монографія В.Б. Пчелін/ Харків 2017.- 487с.
7. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах // МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. Справ ; за заг. ред д-ра юрид. наук,

- проф. В.В. Сокурєнка. - Харків : ХНУВС, 2019. 236 с.
<https://dspace.univd.edu.ua/items/7fe27b92-b536-4a8d-927a-b83bdc762df1>.
8. Велика українська юридична енциклопедія: Т.5 : Адміністративне право. Харків : Право, 2020. 960 с. :іл.
9. Адміністративне судочинство в схемах :навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг.ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Сокурєнка ; [О. В. Брусакова, І. В. Панова, Д. В. Швець та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2021. – 225с
10. Правове регулювання адміністративних послуг у схемах : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Сокурєнка ; [О.В. Брусакова, К.О. Крут, І.В. Панова, Д.В. Швець та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2021. – 130 с.
<https://dspace.univd.edu.ua/items/621463e4-40e8-41ea-a90f-5c81efcc6748>.
11. Панова І.В. Клубань М.В. Дієвість інституту забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акту чи нормативно правового акту // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. № 2. С. 49-58 DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2>
12. Public Policy in the Sphere of Activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Approaches to Determining the Essence and Content. Tsyhanov O., Chumachenko I., Panova I., Golub M. 2020. Amazonia Investiga. Volume 9, Issue 28, April 2020, p. 159-165 DOI: 10.34069/AI/2020.28.04.19
13. The investment environment management system in the framework of legal support as a factor of national safety Panova I., Andriiko O., Kysil L., Kurylo T., Uralova Y. 2020. Journal of security and sustainability Issue ISSUES ISSN 2029-7017/ISSN 2029-7025 (online) 2020 Volume 10 Number 1 (September) p. 149-162 DOI: 10.9770/jssi.2020.10.1(11)
14. Синявська, О. Ю., Повалєна, М. В., Носєвич, Н. Р. (2023). Правовий режим воєнного стану: аналіз законодавства України. Академічні візії, (17). вилучено із <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/237>
15. Іванов, А. О. (2021) «Актуальні питання стимулювання праці державних службовців», Право і безпека, 82(3), с. 136-143.
<https://dspace.univd.edu.ua/items/e8cf7852-f83e-4a80-ba2b-59be9a96b6e1>

Додаткова література:

1. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : підручник / В.Я. Настюк, О.Ю. Синявська, В.В. Мартиновський та ін.; за заг. ред. В.Я. Настюка. - Харків : Право, 2019. - 510 с.
2. Панова І.В., Стрєляний В.І. Здійснення функцій органів влади України на тимчасово окупованих територіях і колаборантська діяльність: проблеми розмежування. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Ф-т № 6, Каф. правоох. діяльності та поліцейстики, Наук. парк «Наука та безпека». - Харків, 2022. - 320 с. С.73-76.
<https://dspace.univd.edu.ua/items/5764da3f-4433-48b0-ae35-1bda18a90dc1>.

3. Попова С.М. Волонтерська діяльність в умовах війни на території України. // Тези доповідей II науково-практичної конференції (м. Харків, 20 квітня 2022 р.) «Проблеми сучасної поліцейстики» (дистанційно). Харків: ХНУВС. 20 квітня 2022 р. 320 с., С. 114 – 118.

<http://doi.org/10.5281/zenodo.6532312>

4. Панова І.В. Сучасні проблеми цифровізації військового обліку в Україні проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – 208 с. – С. 52-56. <https://dspace.univd.edu.ua/items/53e4a11d-7784-47ec-8140-1c250b37af2e>

Інформаційні ресурси

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar). URL: <http://scholar.google.com>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
3. <http://www.rada.kiev.ua/>. URL: Верховна Рада України.
4. <http://www.kmu.gov.ua>. URL: Кабінет Міністрів України.
5. <http://www.nau.kiev.ua>. URL: Нормативні акти України.
6. www.vasu.gov.ua – Вищий адміністративний суд України.
7. www.reyestr.court.gov.ua – Єдиний державний реєстр судових рішень

Текст лекції

Виконавчу владу на місцевому територіальному рівні, тобто в областях, районах, Автономній Республіці Крим, у містах Києві та Севастополі, здійснюють обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а також місцеві (територіальні) органи центральних органів виконавчої влади.

Місцеві державні адміністрації є єдиноначальними органами виконавчої влади загальної компетенції, виконують повноваження державної влади, делеговані виконавчі функції відповідних рад через створювані структурні підрозділи й діють під керівництвом голови місцевої державної адміністрації.

Ці органи мають особливий статус, оскільки саме *місцеві державні адміністрації реалізують принцип поєднання централізації і децентралізації* у здійсненні державної влади, покладений в основу побудови територіального устрою України. Сучасні вимоги дотримання принципу децентралізації полягають у використанні поділу (функціональна децентралізація) за основними видами публічних, у тому числі адміністративних, послуг, що надаються органами, та надання їх на такому

рівні, де вони найбільш наближені до споживачів цих послуг.

Особливості місцевих державних адміністрацій як місцевих органів виконавчої влади:

1) здійснення публічних, державних функцій на підставі державно-владних повноважень, що включають регулятивні, координаційні, виконавчі та інші форми управлінської діяльності в певній сфері, галузі, регіоні;

2) законодавче оформлення правового статусу;

3) право приймати у процесі виконавчо-розпорядницької діяльності управлінські рішення у формі правових актів, види і порядок прийняття яких встановлені законом, що відповідають чинному законодавству й обов'язкові для виконання у сфері відання адміністрацій;

4) складна внутрішня структура, що охоплює структурні підрозділи (іноді включає й інші органи) і службовців державної служби відповідно до штатного розпису даного органу;

5) фінансування з державного бюджету;

6) включення місцевих державних адміністрацій до ієрархічної системи виконавчої влади, їх звіт перед органами вищого рівня.

З огляду на такі характерні риси, *місцева державна адміністрація – це одноособовий орган виконавчої влади, самотійна структурна одиниця в системі виконавчої влади, що фінансується за рахунок державного бюджету, реалізує функції державного управління в межах наданих їй повноважень у визначеній сфері, предметі державного відання і має складну організаційну структуру.*

Як відомо, поняття державного органу нерозривно пов'язане з визначенням його правового статусу. Цей процес стосується окреслення компетенції органу, інших правових характеристик, встановлення найбільш важливіших зв'язків з іншими органами влади, що також виходять на управління тією ж галуззю чи сферою відносин. Виділимо основні параметри, з врахуванням яких повинно здійснюватись узгодження правового статусу всіх державних органів. Це:

- встановлення призначення органу та його місця в системі органів виконавчої влади;
- легітимація цілі утворення органу, визначення сфери його відання та діяльності;
- формулювання його завдань і функцій;
- встановлення повноважень (прав і обов'язків) по здійсненню визначених завдань та функцій в певній галузі чи сфері його відання;
- наділення його правом приймати відповідні правові акти;
- введення органу, його керівника та інших посадових осіб в систему відповідальності за порушення законності в діяльності органу;
- встановлення порядку формування його структури, штатів; фінансування, порядку ліквідації;
- встановлення порядку прийняття, реалізації і контролю за виконанням його рішень;
- інформаційне забезпечення органу виконавчої влади та його підрозділів та інші.

Місцева державна адміністрація покликана захищати права і законні інтереси людини і громадянина та держави. Саме держава відповідно до Конституції України відповідає перед людиною за свою діяльність і має своїм головним обов'язком утверджувати і забезпечувати права і свободи людини. Місцева державна адміністрація зобов'язана відповідально ставитися до виконання своїх обов'язків із забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку території та реалізації державної політики у визначених законодавством сферах управління.

Діяльність місцевої державної адміністрації повинна відповідати певним *принципам*:

- 1) *відповідальності перед людиною і державою за свою діяльність;*
- 2) *верховенства права;*
- 3) *законності;*
- 4) *пріоритетності прав людини;*

5) *гласності;*

6) *поєднання державних і місцевих інтересів.*

Основним завданням місцевих державних адміністрацій є безпосередня практична реалізація виконавчої влади. Саме в областях зосереджена переважна більшість об'єктів власності різних форм, в них створюються всі ті матеріальні та інші цінності, від наявності яких безпосередньо залежить доля виконання всіх без винятку державних програм, зокрема Програми діяльності Уряду.

Звідси випливає і конкретне визначення у Законі України „Про місцеві державні адміністрації” об'єктів управління місцевих державних адміністрацій. В управлінні місцевих державних адміністрацій перебувають об'єкти державної власності. До них входять

1) заклади освіти, культури, охорони здоров'я, масової інформації, інвестиційні фонди, засновниками яких є обласні адміністрації;

2) об'єкти, які забезпечують діяльність державних організацій, установ та служб, що перебувають на обласному бюджеті;

3) соціальна і виробнича інфраструктура як сукупність виробничих підприємств, транспорту, мережі тепло-, водо-, газо-, енергозабезпечення, системи шляхів, зв'язку та інші об'єкти відповідно до чинного законодавства.

У разі делегування їм окремих повноважень обласними радами в їх управлінні перебувають також об'єкти спільної власності територіальних громад.

Місцевим державним адміністраціям забороняється використовувати об'єкти державної власності, власності територіальних громад, що перебувають в їх управлінні, як заставу чи інші види забезпечення, а також здійснювати операції поступки вимоги, переведення боргу, прийняття, дарування, пожертвування.

Для управління цими об'єктами місцеві державні адміністрації наділяються певними повноваженнями, які складаються з двох видів: це права та обов'язки, зміст яких випливає з належності цих органів до системи

саме виконавчої влади, і повноваження, якими вони наділяються іншими органами.

Додаткові повноваження органів виконавчої влади вищого рівня можуть передаватися обласним адміністраціям Кабінетом Міністрів України за погодженням з Президентом України в межах, визначених Конституцією та законами України. При цьому передача облдержадміністраціям повноважень інших органів супроводжується передачею їм відповідних фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень.

Таким чином, діяльність місцевих державних адміністрацій характеризується дуалізмом – з одного боку, вони підзвітні та підконтрольні Кабінету Міністрів України, з іншого – обласним радам у частині делегованих їм повноважень. Формування адміністрацій здійснюється органами виконавчої влади вищого рівня. На нього не впливають представницькі органи – обласні ради. Виходячи з того, що фактично державну політику здійснюють органи виконавчої влади, а на діяльність Верховної Ради значною мірою впливає Президент України, формування державної політики відбувається „зверху”, хоча формально ініціюється через представницькі органи.

2. Особливості правового статусу голови місцевої державної адміністрації

Голови місцевих державних адміністрацій призначаються на посаду Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України на строк повноважень Президента України.

Кандидатури на посади голів районних державних адміністрацій Прем'єр-міністру України вносяться головами відповідних обласних державних адміністрацій. На кожну посаду вноситься одна кандидатура.

Президент України може доручити Прем'єр-міністру України внести подання про призначення головою місцевої державної адміністрації іншої кандидатури.

На посади в місцеві державні адміністрації призначаються громадяни України. Голови місцевих державних адміністрацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій не можуть бути народними депутатами України або мати інший представницький мандат, суміщати свою службову діяльність з іншою, в тому числі на громадських засадах, крім викладацької, наукової та творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства чи іншої організації, що має на меті одержання прибутку. Однак, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 4 грудня 2001 р., зазначені посадові особи місцевих державних адміністрацій можуть мати представницький мандат депутата місцевої ради.

Не можуть бути призначені на посади в місцеві державні адміністрації особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку.

Голова місцевої державної адміністрації має право порушувати перед міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади вмотивовані питання про відповідність посадовим вимогам керівників їх територіальних органів, на підставі чого міністерство, інший центральний орган виконавчої влади повинен у місячний термін прийняти рішення та дати

обґрунтовану відповідь.

У разі відсутності голови місцевої державної адміністрації його функції і повноваження виконує перший заступник голови, а у разі відсутності останнього – один із заступників голови місцевої державної адміністрації.

Повноваження голів місцевих державних адміністрацій припиняються Президентом України у таких випадках:

- 1) порушення ними Конституції і законів України;*
- 2) втрата громадянства, виявлення факту подвійного громадянства;*
- 3) визнання судом недієздатним; виїзд на проживання в іншу країну;*
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду;*
- 5) порушення вимог несумісності; за власною ініціативою Президента України з підстав, передбачених Законом „Про місцеві державні адміністрації” та законодавством про державну службу;*
- 6) висловлення недовіри двома третинами голосів від складу відповідної ради;*
- 7) подання заяви про звільнення з посади за власним бажанням.*

У разі обрання нового Президента України голови місцевих державних адміністрацій продовжують здійснювати свої повноваження до призначення в установленому порядку нових голів місцевих державних адміністрацій.

Голови місцевих державних адміністрацій:

- 1) очолюють відповідні місцеві державні адміністрації, здійснюють керівництво їх діяльністю, несуть відповідальність за виконання покладених на місцеві державні адміністрації завдань і за здійснення ними своїх повноважень;
- 2) представляють відповідні місцеві державні адміністрації у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, політичними партіями, громадськими і релігійними організаціями, підприємствами, установами та організаціями, громадянами та іншими особами як в Україні, так і за її межами;
- 3) призначають на посади та звільняють з посад своїх заступників,

керівників структурних;

4) призначають на посади та звільняють з посад керівників апаратів місцевих державних адміністрацій та керівників структурних підрозділів апаратів місцевих державних адміністрацій;

4-1) затверджують положення про апарат місцевої державної адміністрації та положення про її структурні підрозділи;

5) укладають та розривають контракти з керівниками підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління відповідної місцевої державної адміністрації, або уповноважують на це своїх заступників;

6) погоджують у встановленому порядку призначення на посади та звільнення з посад керівників не підпорядкованих підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління органів виконавчої влади вищого рівня, крім керівників установ, підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України, Міністерства внутрішніх справ України;

7) в межах затверджених бюджетів виступають розпорядниками коштів відповідних державних адміністрацій, використовуючи їх лише за цільовим призначенням;

8) регулярно інформують населення про стан виконання повноважень, покладених на місцеву державну адміністрацію;

9) утворюють для сприяння здійсненню повноважень місцевих державних адміністрацій консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, служби та комісії, члени яких виконують свої функції на громадських засадах, а також визначають їх завдання, функції та персональний склад;

10) здійснюють інші функції, передбачені Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, органів виконавчої влади вищого рівня.

Голови місцевих державних адміністрацій щорічно звітують перед відповідними радами з питань виконання бюджету, програм соціально-

економічного та культурного розвитку територій і делегованих повноважень.

Перший заступник та заступники голів місцевих державних адміністрацій виконують обов'язки, визначені головами державних адміністрацій, і несуть персональну відповідальність за стан справ на дорученій їм ділянці роботи. Згідно з Типовим регламентом місцевих держадміністрацій затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1999 р. № 2263, розподіл обов'язків між першим заступником та заступниками голови, іншими посадовими особами державної адміністрації здійснюється головою державної адміністрації не пізніше одного місяця з дня призначення його на посаду. При цьому повинні бути визначені: функції і повноваження, закріплені за посадовою особою; структурні підрозділи місцевої державної адміністрації, діяльність яких спрямовується, координується та контролюється посадовою особою.

Голови обласних державних адміністрацій самостійно визначають кількість посад своїх заступників у межах установленної граничної чисельності, фонду оплати праці працівників та бюджетних видатків на утримання обласних державних адміністрацій.

Голови держадміністрацій утворюють для сприяння здійсненню повноважень місцевих державних адміністрацій консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, служби та комісії, члени яких виконують свої функції на громадських засадах, а також визначають їх завдання, функції та персональний склад.

3. Проблеми розмежування функцій та повноважень місцевої державної адміністрації

Компетенція є визначальним елементом правового статусу будь-якого органу виконавчої влади і становить комплекс повноважень зі здійснення виконавчої влади. Компетенція є організаційно-правовою категорією. Організаційний характер компетенції проявляється насамперед у тому, що компетенція органу є критерієм відокремлення органів виконавчої влади один від одного, побудови їх системи. Здійснюючи безпосередній вплив на побудову системи органів виконавчої влади, компетенція кожного окремого органу впливає на взаємозв'язки між іншими елементами цієї системи. Важливим є також те, що компетенція обумовлює внутрішню структуру кожного окремого органу.

Компетенція місцевих державних адміністрацій має правовий характер, оскільки закріплюється у відповідних нормативно-правових актах – Конституції України та Законі України „Про місцеві державні адміністрації”.

У правовому регулюванні діяльності місцевих державних адміністрацій суттєве значення має взаємозв'язок функцій та компетенції цього органу. Оскільки місцеві державні адміністрації здійснюють владну діяльність, що, по суті, є їх призначенням, актуальними є питання про взаємозв'язок їх функцій і компетенції; з'ясування, що є первинним і визначальним у владній діяльності місцевих державних адміністрацій – функція чи компетенція; що покладається в основу владної діяльності цього органу: мета, завдання, функція, право, обов'язок, повноваження тощо.

Функції є найважливішою складовою управлінської діяльності, походять від загального змісту державного управління, складають змістову характеристику діяльності. Компетенція, у свою чергу, є „інститутом публічного, зокрема адміністративного права, який репрезентує комплексну нормативно оформлену характеристику повноважень державного або громадського органу, організації, посадової особи, іншого службовця у

певній сфері державного або громадського управління”.

Характеризуючи діяльність місцевих державних адміністрацій, Закон України „Про місцеві державні адміністрації” використовує терміни „компетенція” і „повноваження” як підставу та умову здійснення останньою державно-владної діяльності.

Складається ситуація, за якої одні й ті самі терміни (формулювання) використовуються як для означення функцій місцевих державних адміністрацій, так і для означення їх компетенції (повноважень). Більше того, в результаті уважного зіставлення переліку таких функцій і повноважень можна виявити, що деякі з них є доволі абстрактними і допускають досить довільне тлумачення. Деякі ж, навпаки, вказують на конкретні й точні дії місцевих державних адміністрацій, які не можуть бути розширені шляхом застосування загальновідомих способів тлумачення нормативно-правових приписів.

Подібна практика нормотворення не сприяє належному правовому регулюванню діяльності місцевих державних адміністрацій, ускладнює користування відповідними нормативними актами у практиці правозастосування, змішує зміст і обсяг понять „функції” та „компетенція” місцевих державних адміністрацій.

Не можна погодитися з тим що „функція” тотожна „повноваженню”, що загальний напрямок діяльності та призначення місцевих державних адміністрацій тотожне їх конкретним владним діям у межах загального напрямку державно-владної діяльності, що місцеві державні адміністрації повинні у своїй владній діяльності керуватися не встановленим для них переліком повноважень, а лише загальним напрямком їх прикладення – функцією як правовою категорією.

Функції місцевих державних адміністрацій говорять про соціальне призначення цього органу як особливої частини механізму держави.

Функції місцевих державних адміністрацій можна визначити як узагальнюючу характеристику призначення й спрямованості дій цього

органу, спрямованих на досягнення об'єктивно обумовлених цілей та завдань державного управління. Правильне розуміння функцій місцевих державних адміністрацій надасть законодавцеві більш виважено підходити до визначення переліку функцій та повноважень останньої у нормативно правових актах і сприятиме покращенню структури таких актів.

На відміну від функцій місцевих державних адміністрацій, які характеризуються певним ступенем загальності й абстрактності встановлення сфер та напрямків діяльності, *компетенція спирається на державно-владні повноваження, якими наділена і які вона здійснює, діяльність будь-якого органу виконавчої влади завжди протікає у вигляді реалізації певних дій.*

Так, Закон України „Про місцеві державні адміністрації” у розділі III Компетенція місцевих державних адміністрацій серед повноважень виділяє вирішення останніми наступних питань:

- 1) забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- 2) соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- 3) бюджету, фінансів та обліку;
- 4) управління майном, приватизації та підприємництва;
- 5) промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;
- 6) науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх;
- 7) використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля;
- 8) зовнішньоекономічної діяльності;
- 9) оборонної роботи та мобілізаційної підготовки;
- 10) соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати.

Аналіз даної статті дозволяє дійти висновку, що законодавець поняття функції місцевих державних адміністрацій підміняє поняттям повноваження. Адже серед повноважень зазначені саме функції, які охоплюють певну якісну родову групу дій облдержадміністрацій, є узагальненням цих дій, виражають

призначення даного органу виконавчої влади у здійсненні державного впливу на суспільні відносини. Саме тому доцільно було б внести зміни до статті 13 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” і розмежувати повноваження і функції останньої.

Загалом розмежування функцій обласних державних адміністрацій за їх складовими – загальнодержавною складовою, зумовлено роллю останньої як представництва та забезпечення загальнодержавних інтересів, і місцево-самоврядною складовою, спрямованою на задоволення виключно місцевих потреб. Формально Закон України „Про місцеві державні адміністрації” виділяє предметну й галузеву компетенції місцевих державних адміністрацій. Предметна компетенція включає:

1) сукупність питань, що вирішуються місцевими державними адміністраціями, які закріплені в статті 13 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”:

- забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- бюджету, фінансів та обліку;
- управління майном, приватизації та підприємництва;
- промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;
- науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх;
- використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля;
- зовнішньоекономічної діяльності;
- оборонної роботи та мобілізаційної підготовки;
- соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати;

2) можливість виконання обласними державними адміністраціями делегованих їм обласними радами повноважень, як зазначено у ч. 1 ст. 14 Закону. Делегування означає передачу функцій, повноважень на певний час

із збереженням у делегуючого суб'єкта права повернути їх до власного виконання. Водночас делегуючий суб'єкт набуває право контролю за станом і наслідками виконання делегованих функцій, повноважень. Делегування радами повноважень обласним державним адміністраціям супроводжується передачею фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення. Звісно ж, стосовно цих делегованих повноважень обласні державні адміністрації підзвітні та підконтрольні обласним радам.

Наприклад, на підставі статті 43 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” обласній державній адміністрації делеговано повноваження з управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, та з метою упорядкування вирішення питань про продаж, передачу в оренду, концесію або під заставу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області надано додаткові повноваження;

3) виконання повноважень органів виконавчої влади вищого рівня, переданих обласним державним адміністраціям Кабінетом Міністрів України, що зазначено у ч. 2 ст. 14 Закону.

Галузева компетенція обласних державних адміністрацій постає як сукупність повноважень, якими наділяються облдержадміністрації у відповідних галузях управління (ст. 17-27 Закону):

1) у сфері забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян: забезпечує виконання Конституції та законів України, рішень Конституційного Суду України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади; розглядає питання і вносить пропозиції про нагородження державними нагородами України; веде роботу, пов'язану з розробленням та здійсненням заходів щодо розміщення, працевлаштування, соціально-побутового і медичного обслуговування біженців, а також депортованих осіб, які добровільно повертаються в регіони їх колишнього проживання; бере участь у вирішенні питань проведення виборів і референдумів та адміністративно-територіального устрою у межах,

визначених законодавством; розглядає справи про адміністративні правопорушення, віднесені до її відання, утворює адміністративні комісії та координує їх діяльність;

2) щодо соціально-економічного розвитку території до повноважень обласної державної адміністрації належить: розробка проектів програм соціально-економічного розвитку і представлення їх на затвердження обласній раді, забезпечення їх виконання; забезпечення ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; складання необхідних для управління соціально-економічним розвитком області балансів трудових, матеріально-фінансових та інших ресурсів; визначення необхідного рівня обслуговування населення відповідно до нормативів мінімальних соціальних потреб; проведення розрахунку коштів необхідних для забезпечення передбаченого законодавством рівня мінімальних соціальних потреб; розробка пропозицій щодо фінансово-економічного обґрунтування обсягів продукції, що підлягає продажу для державних потреб за рахунок держбюджету; формування за пропозицією органів місцевого самоврядування обсягів продукції, що постачається для обласних потреб за рахунок коштів обласних бюджетів та інших джерел фінансування тощо;

3) в галузі бюджету і фінансів обласна державна адміністрація: складає і подає на затвердження ради проект обласного бюджету і забезпечує його виконання; подає у встановленому порядку в органи виконавчої влади вищого рівня фінансові показники і пропозиції до проекту Державного бюджету України, пропозиції щодо розміру коштів Держбюджету для їх розподілу між територіальними громадами, розмірів дотацій та субсидій, дані про зміни складу об'єктів, що підлягають бюджетному фінансуванню; отримує від усіх суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності інформацію, передбачену законодавством для складання і виконання бюджету; здійснює фінансування підприємств, установ і організацій, переданих у встановленому законом порядку в управління держадміністрації вищими органами державної влади або органами

місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад; регулює ціни і тарифи за виконання робіт і надання житлово-комунальних послуг підприємствами, а також визначає і встановлює норми їх споживання;

4) у галузі управління майном, приватизацією та підприємництвом: здійснює на своїй території управління майном, що перебуває в державній власності або передане під її управління, приймає рішення про створення, реорганізацію і ліквідацію підприємств, установ і організацій, що належать до сфери її управління; вносить пропозиції до проектів програм приватизації держмайна, організує їх виконання; забезпечує реалізацію державної політики сприяння малому бізнесу, надає допомогу підприємцям, які займаються впровадженням інвестиційних проектів, виробництвом товарів народного споживання, наданням послуг населенню тощо;

5) в галузі містобудування, житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку обласна державна адміністрація: забезпечує організацію обслуговування населення підприємствами, установами та організаціями житлово-комунального господарства, зв'язку, телебачення, радіомовлення, торгівлі та громадського харчування, побутового і транспортного обслуговування незалежно від форм власності; організовує роботу з атестації об'єктів, сертифікації продукції, робіт і послуг підприємств і організацій житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування населення та ін.;

6) у галузі науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, материнства і дитинства, сім'ї та молоді обласна державна адміністрація: реалізує державну політику; виконує програми щодо обов'язковості повної загальної середньої освіти, здійснює загальне, керівництво закладами науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, що належать до сфери її управління, їх матеріально-фінансове забезпечення тощо;

7) у галузі використання та охорони земель, природних ресурсів і

охорони довкілля: подає пропозиції відповідним радам і здійснює заходи щодо реалізації їх рішень про приватизацію земель та їх вилучення для державних потреб; розробляє, подає на затвердження відповідної ради та забезпечує виконання регіональних екологічних програм; вживає заходів до відшкодування шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону довкілля підприємствами, установами, організаціями і громадянами; вносить пропозиції в установленому законом порядку про зупинення діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у разі порушення ними законодавства про охорону довкілля та санітарних правил тощо;

8) у галузі міжнародних та зовнішньоекономічних відносин: забезпечує виконання зобов'язань за міжнародними договорами України на відповідній території; сприяє розвитку міжнародного співробітництва в галузі економіки, захисту прав людини, боротьби з тероризмом, екологічної безпеки, охорони здоров'я, науки, освіти, культури, туризму, фізкультури і спорту; укладає договори з іноземними партнерами про співробітництво в межах компетенції, визначеної законодавством; сприяє зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на її території, незалежно від форм власності; сприяє діяльності митних органів та прикордонних служб, створенню умов для їх належного функціонування; вносить у встановленому порядку до відповідних органів пропозиції щодо залучення іноземних інвестицій для розвитку економічного потенціалу відповідної території тощо;

9) повноваженнями у сфері оборонної роботи є: забезпечення виконання законодавства про військовий обов'язок посадовими особами і громадянами, підприємствами, установами і організаціями; забезпечення виконання законодавства про пільги, встановлені для ветеранів війни та прирівняних до них осіб, військовослужбовців, звільнених з військової служби, а також про пільги і допомогу сім'ям військовослужбовців строкової служби; вжиття заходів щодо створення належних умов для функціонування пунктів

пропуску через державний кордон України;

10) в галузі соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати обласна державна адміністрація: створює мережу, забезпечує зміцнення і розвиток матеріально-технічної бази закладів соціального захисту населення, підвищення рівня і якості обслуговування в них; розробляє і забезпечує виконання комплексних програм поліпшення обслуговування соціально незахищених громадян та всебічний розвиток їх обслуговування; забезпечує працевлаштування інвалідів, сприяє здобуттю ними освіти, набуттю необхідної кваліфікації, матеріально-побутовому обслуговуванню, санаторно-курортному лікуванню інвалідів, ветеранів війни та праці, осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; забезпечує в установленому порядку надання населенню субсидій на житлово-комунальні послуги; забезпечення реалізації державних гарантій у сфері праці, в тому числі і на право своєчасного одержання винагороди за працю; розробка та організація виконання перспективних та поточних обласних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття; забезпечення соціального захисту працюючих, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності, якісне проведення атестації робочих місць та інші.

Важливими функціями обласних державних адміністрацій є здійснення державного контролю, зокрема, за додержанням Конституції і законів України, інших нормативно-правових актів органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами, керівниками підприємств, установ, організацій та їх філій і відділень; збереженням і раціональним використанням державного майна; станом фінансової дисципліни, обліку та звітності, виконанням державних контрактів і зобов'язань перед бюджетом, належним і своєчасним відшкодуванням заподіяних державі збитків; використанням та охороною земель, лісів, надр, води, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та інших природних ресурсів; охороною

пам'яток історії та культури, збереженням житлового фонду; додержанням виробниками продукції стандартів, технічних умов та інших вимог, пов'язаних з її якістю та сертифікацією; додержанням санітарних і ветеринарних правил, збиранням, утилізацією і захороненням промислових, побутових та інших відходів, додержанням правил благоустрою; додержанням архітектурно-будівельних норм, правил і стандартів; додержанням правил торгівлі, побутового, транспортного, комунального обслуговування, законодавства про захист прав споживачів; додержанням законодавства з питань науки, мови, реклами, освіти, культури, охорони здоров'я, материнства та дитинства, сім'ї, молоді та неповнолітніх, соціального захисту населення, фізичної культури і спорту; охороною праці та своєчасною і не нижче визначеного державою мінімального розміру оплатою праці; додержанням громадського порядку, правил технічної експлуатації транспорту та дорожнього руху; додержанням законодавства про державну таємницю та інформацію та інші.

Серед контрольних функцій місцевих державних адміністрацій особливе місце посідає контроль за реалізацією органами місцевого самоврядування делегованих їм повноважень органів виконавчої влади. Такий контроль здійснюється відповідно до щоквартальних планів і включає аналіз актів органів місцевого самоврядування; надання органами місцевого самоврядування інформації про виконання делегованих повноважень органів виконавчої влади; проведення перевірок діяльності виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Поряд із галузевими та контрольними функціями місцевих державних адміністрацій можна виокремити функцію управління персоналом. Крім вирішення кадрових питань у межах самої держадміністрації, голови місцевих державних адміністрацій укладають та розривають контракти з керівниками підприємств, установ та організацій, що належать до їх відання. Керівники підприємств, організацій, установ, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади (крім Збройних сил та

інших військових формувань), призначаються і звільняються з посад з погодженням з головою обласної державної адміністрації. Місцеві державні адміністрації наділені правом звертатися до власників або уповноважених ними осіб з вмотивованим поданням щодо притягнення до відповідальності їх керівників у разі порушення ними чинних законів. Голова облдержадміністрації може також порушувати питання перед центральними органами щодо відповідності посадам керівників їх територіальних органів.

4. Шляхи оптимізації структури місцевих державних адміністрацій

Склад місцевих державних адміністрацій формують їх голови. Місцеві державні адміністрації виконують свої повноваження через структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, які здійснюють керівництво галузями управління та несуть відповідальність за їх розвиток..

Як цілісне утворення – місцева державна адміністрація об'єднана єдиною системою управління, єдиними цілями, для досягнення яких утворюються її структурні підрозділи. Всією місцевою держадміністрацією керує одна особа – голова. Організація структурних підрозділів орієнтована на виконання завдань, що перед ними стоять, а кожен підрозділ адміністрації має свою внутрішню побудову відповідно до своїх функцій.

Спочатку детальніше розглянемо структуру обласної адміністрації загалом. Внутрішня побудова останньої визначається Постановою Кабінету Міністрів України: «Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій» від 18 квітня 2012 р. № 606.

Так, відповідно, у складі обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації утворюються:

1) структурні підрозділи:

агропромислового розвитку (крім Київської міської державної адміністрації);

екології та природних ресурсів;

економічного розвитку і торгівлі;

житлово-комунального господарства та будівництва;

інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю;

інфраструктури та туризму;

культури, національностей та релігій;

містобудування та архітектури;

освіти і науки, молоді та спорту;

охорони здоров'я;

соціального захисту населення;

спільної власності територіальних громад (за умови делегування обласними радами повноважень з управління майном) або комунальної власності (для Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій);

фінансів;

2. Державний архів області (міста).

3. Служба у справах дітей.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій» від 12 березня 2005 р. № 179, у складі місцевих державних адміністрацій утворюються такі **структурні підрозділи**:

департамент - структурний підрозділ обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (крім їх апаратів), що утворюється для виконання основних завдань високого ступеня складності (багатогалузовість, багатофункціональність), координації роботи, пов'язаної з виконанням таких завдань, за умови, що в його складі буде не менш як два управління;

Департаменти обласних державних адміністрацій є структурними підрозділами обласних державних адміністрацій, що підпорядкований головам ОДА, а також підзвітні і підконтрольні профільним Міністерствам.

Департамент у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації та органами місцевого самоврядування, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і підпорядкування, об'єднаннями громадян.

Департамент очолює директор, який призначається на посаду та

звільняється з посади головою обласної державної адміністрації за поданням першого заступника голови обласної державної адміністрації та за погодженням із профільним міністерством.

Директор Департаменту має заступників, які за його поданням призначаються на посаду і звільняються з посади головою обласної державної адміністрації за погодженням із заступниками голови обласної державної адміністрації згідно з розподілом обов'язків та за погодженням із профільним міністерством. Директор Департаменту видає в межах своїх повноважень накази, організовує і контролює їх виконання.

У Департаментах відповідних місцевих адміністрацій перебувають об'єкти державної власності. До них належать заклади освіти, культури, охорони здоров'я, масової інформації, інвестиційні фонди, засновниками яких є відповідні місцеві державні адміністрації, об'єкти, які забезпечують діяльність державних організацій, установ та служб, що перебувають на відповідному обласному та районному бюджеті, інші об'єкти відповідно до чинного законодавства.

У разі делегування повноважень районними чи обласними радами в управлінні державних адміністрацій перебувають також об'єкти спільної власності територіальних громад.

управління - структурний підрозділ місцевої державної адміністрації одногоалузевого або однофункціонального спрямування, до складу якого входить не менш як два самостійних відділи;

Управління очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади головою обласної державної адміністрації за поданням заступника голови обласної державної адміністрації згідно з розподілом обов'язків. Начальник управління видає в межах своїх повноважень накази, організовує і контролює їх виконання.

відділ - структурний підрозділ місцевої державної адміністрації, що утворюється для виконання завдань за одним напрямом діяльності місцевої державної адміністрації з чисельністю працівників не менше ніж шість

одиниць в обласній державній адміністрації та не менше ніж три одиниці у районній державній адміністрації;

Відділ очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади головою обласної державної адміністрації за поданням заступника голови обласної державної адміністрації згідно з розподілом обов'язків і за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у відповідній сфері.

Відділ в установленому законодавством порядку та у межах повноважень взаємодіє з іншими структурними підрозділами, апаратом обласної державної адміністрації, органами місцевого самоврядування, територіальними органами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також підприємствами, установами та організаціями з метою створення умов для провадження послідовної та узгодженої діяльності щодо строків, періодичності одержання і передачі інформації, необхідної для належного виконання покладених на нього завдань та здійснення запланованих заходів.

сектор - структурний підрозділ місцевої державної адміністрації, що утворюється для виконання завдань за одним напрямом діяльності місцевої державної адміністрації, функції якого неможливо поєднати з функціями інших структурних підрозділів, з чисельністю працівників не менше ніж дві одиниці. Наприклад, Сектор внутрішнього аудиту Київської обласної державної адміністрації.

У разі визнання центральним органом незадовільною роботу відповідного структурного підрозділу місцевої державної адміністрації керівник відповідного центрального органу звертається з вмотивованим поданням до голови місцевої державної адміністрації, який зобов'язаний розглянути це подання і не пізніше як у місячний термін дати обґрунтовану відповідь або прийняти рішення.

У той же час голова місцевої державної адміністрації має право вмотивовано порушувати перед центральними органами питання

відповідності займаній посаді керівників їх територіальних органів (підрозділів), на підставі чого центральний орган повинен у місячний термін дати обґрунтовану відповідь або прийняти рішення.

Стосунки місцевих державних адміністрацій з центральними органами, які мають територіальні органи (підрозділи) в областях і районах, що не входять до складу державних адміністрацій (органи юстиції, внутрішніх справ, служби безпеки та ін.), мають менш взаємозалежний характер. Працівники зазначених територіальних органів (підрозділів) підзвітні і підконтрольні головам місцевих державних адміністрацій лише з питань здійснення повноважень цих адміністрацій.

*Для правового, організаційного, матеріально-технічного та іншого забезпечення діяльності місцевої державної адміністрації, підготовки аналітичних, інформаційних та інших матеріалів, систематичної перевірки виконання актів законодавства та розпоряджень місцевої державної адміністрації, подання методичної та іншої практичної допомоги місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування головою місцевої державної адміністрації утворюється **апарат місцевої державної адміністрації** в межах виділених бюджетних коштів.*

Апарат місцевих державних адміністрацій очолює керівник, який призначається на посаду головою місцевої державної адміністрації.

Керівник апарату місцевої державної адміністрації організовує його роботу, забезпечує підготовку матеріалів на розгляд голови місцевої державної адміністрації, організовує доведення розпоряджень голови місцевої державної адміністрації до виконавців, відповідає за стан діловодства, обліку і звітності, виконує інші обов'язки, покладені на нього головою місцевої державної адміністрації. З цих питань *керівник апарату місцевої державної адміністрації видає накази*.

Голова місцевої державної адміністрації затверджує положення та визначає структуру апарату, призначає на посади і звільняє з посад керівників та інших працівників структурних підрозділів апарату.

У складі апарату обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, їх структурних підрозділів, можуть утворюватися відповідно управління, самостійні відділи, відділи та самостійні сектори, сектори у складі управлінь і самостійних відділів, за винятком відділів адміністрування Державного реєстру виборців у складі апарату обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, чисельність працівників яких може становити не менш як 3 одиниці.

У складі апарату районних державних адміністрацій, їх самостійних управлінь, відділів та інших структурних підрозділів, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади в районах та містах обласного значення можуть утворюватися (якщо інше не передбачено актами, що мають вищу юридичну силу) відділи з чисельністю працівників не менш як 3 одиниці та сектори з чисельністю працівників не менш як 2 одиниці.

У разі недоцільності утворення у складі апарату місцевих державних адміністрацій структурних підрозділів для виконання окремих функцій вводяться посади відповідних спеціалістів.

Апарат обласної державної адміністрації у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє з управліннями, відділами та іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації, з виконавчими органами (апаратами) рад.

5. Особливості діяльності районних державних адміністрацій в Автономній Республіці Крим

Районні державні адміністрації в Автономній Республіці Крим крім основних завдань, передбачених у ст.. 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» *забезпечують виконання Конституції Автономної Республіки Крим, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та рішень Ради міністрів Автономної Республіки Крим.*

Рада міністрів Автономної Республіки Крим у межах своїх повноважень спрямовує та контролює діяльність районних державних адміністрацій.

Пропозиції щодо призначення на посаду або звільнення з посади голови районної державної адміністрації в Автономній Республіці Крим вносяться на розгляд Прем'єр-міністру України Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Призначення першого заступника та заступників голови, а також керівників структурних підрозділів районної державної адміністрації в Автономній Республіці Крим здійснюється головою відповідної районної державної адміністрації за погодженням з відповідними посадовими особами Ради міністрів Автономної Республіки Крим у порядку, встановленому ст.. 10 Закону України «Про місцеві державні адміністрації».

Рада міністрів Автономної Республіки Крим має право скасовувати розпорядження голів відповідних районних державних адміністрацій, що суперечать Конституції України, законам України, іншим актам законодавства України, а також нормативно-правовим актам Верховної Ради Автономної Республіки Крим, рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, що не суперечать законодавству України.

За наявності підстав, визначених законодавством, Рада міністрів Автономної Республіки Крим може порушувати питання перед Президентом України про притягнення до дисциплінарної відповідальності голів відповідних районних державних адміністрацій.

За результатами роботи районних державних адміністрацій в Автономній Республіці Крим Рада міністрів Автономної Республіки Крим може застосовувати заходи заохочення до посадових осіб відповідних районних державних адміністрацій.

Військово-цивільні адміністрації

Для виконання повноважень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування в районі відсічі збройної агресії Російської Федерації можуть утворюватися військово-цивільні адміністрації.

Метою військово-цивільних адміністрацій є створення умов для забезпечення життєдіяльності відповідних територіальних громад, вирішення питань місцевого значення через установлення особливого порядку здійснення окремих повноважень органів місцевого самоврядування в районі відсічі збройної агресії Російської Федерації, у разі коли відповідні органи місцевого самоврядування таких повноважень не здійснюють або самоусунулися від їх виконання.

Військово-цивільні адміністрації утворюються в разі потреби за рішенням Президента України. Військово-цивільні адміністрації населених пунктів формуються з військовослужбовців військових формувань, які відряджаються до них у встановленому законодавством порядку для виконання завдань в інтересах оборони держави та її безпеки із залишенням на військовій службі, службі в правоохоронних органах без виключення зі списків особового складу.

Безпосереднє керівництво військово-цивільними адміністраціями здійснюють їх керівники. Вони призначаються на посаду та звільняються з посади рішенням Ради національної безпеки і оборони України. Військово-цивільні адміністрації виконують повноваження, характерні для органів місцевої влади, зокрема делеговані. Вони здійснюють свої права за погодженням з Антитерористичним центром при Службі безпеки України.